

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕТСКИХ ПИСЬМЕННИКОВ БЕЛАРУСИ, КИРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І НАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 49 (749) Субота, 26 лістапада 1949 года. Цана 50 кап.

У імя ўрачыстасці міру, прагрэса і дэмакратыі

Савецкая літаратура, самая перадавая, самая прагрэсіўная літаратура свету, перадавала сваім народам, яна заўсёды садзейнічала вырашэнню яго задач, сурывала ажыццяўленню яго ідэалаў. Савецкі пісьменнік — актыўны ўдзельнік нашай працы і барацьбы, змагар за ўрачыстасць пераможнай справы Леніна — Сталіна, за пабудову савецкага камунізму. Голас савецкіх пісьменнікаў патхніна гучыў у гады сталінскіх пяцігодзяў, калі сацыялістычная Айчына закладвала трывалы і нярушны падмурк новага свету — свету, азоранага камуністычнымі ідэямі, уасобіўшага ў сабе ўсе найбольш перадавыя, аб чым на працягу стагоддзяў марылі лепшыя розумы чалавечтва. Голас савецкіх пісьменнікаў быў чутны на іярэдым краі нашай барацьбы з фашысцкімі акупантамі, ён гучыў на бой, на хіжы, надаваў сілу і адвагу ў цяжкіх вайсковых паходах. Творчасць савецкіх пісьменнікаў у пасляваенныя дні дапамагае нашым людзям будаваць новыя фабрыкі і заводы, за дзень раны вайны, павышаць ураджайнасць сацыялістычных палёў, узмацняць прадукцыйнасць працы. Гэты голас сёння гучыць у імя абароны міру і дэмакратыі, у імя братэрства народаў свету, супраць надзвычайна новай вайны.

«Мы працуем і стараемся», — гаворыў Якуб Колас у сваёй прамове на Усеагульнай канферэнцыі прыхільнікаў міру ў Маскве, — у імя ўрачыстасці міру паміж народамі, у імя прагрэса і вострай салідарнасці ўсіх народаў на зямлі. Мы змагаемся за шчаслівага, свабоднага чалавека, гаспадара зямлі. Але на нашым шляху ўстаюць чорныя сілы зла і верасажы, зброя міжнародных разбойнікаў і дракецікаў, якія будуць свой добрыбыт на сілках сірот, удоў і матак, на крыві мільянаў людзей... Гэта ў першую чаргу варацілі з Уол-стрыта, агіткія растацілі чалавечай годнасці, машынікі, спекулянты і іх прадзвіжнікі, што стаяць ля карміла ўлады, з іх шпіёнскай агентурай».

Начэсная роля ў справе абароны міру, у справе выкрывання падзыхіжчых вайны належыць дзеянню савецкай літаратуры і мастацтва — пісьменнікам, мастакам, артыстам, кампазітарам. Іх глыбокай ідэяй і высокастасцю творы зрываюць маску з надхіжчых і арганізатару новых вайсковых паходаў, паказваюць народу сапраўднае аблічча імперыялістычных дракецікаў. Гнеўнае слова пісьменніка, баявая песня кампазітара, патхніна карціна мастака — гэта таксама зброя народа ў барацьбе за мір, зброя вострая, моцная, дзейная.

Дзеянне беларускай літаратуры і мастацтва прыслалі намала намаганню, абразілі міру стваральную працу сваёй злобы баяжыжчымі, змагаючыся за братэрства народаў свету, выкрываючы англаамерыканскіх падзыхіжчых новай сусветнай боіні.

Рострыя публіцыстычныя выступленні Якуба Коласа, Кандрата Крапівы, Максіма Танка, Міхася Лынькова, баявыя творы Аркады Гуляшова, Пятруся Броўкі, Шыма Панчанкі і інш. з'яўляюцца прыкладам служэння пісьменніка свайму народу, прыкладам барацьбы мастака за жыццёва важныя інтарэсы сваёй Айчыны.

Мільёнам людзей савецкай краіны вядома выдатная паэма Аркады Гуляшова «Простыя людзі», у якой паэт намаляваў таловы вобраз звычайнага савецкага чалавека, што не хоча і не дазваляе, каб імперыялісты кінуты яго ў пекла новай вайны. Паэма з'яўляецца грозным папярэджаннем агрэсарам аб расплаце, якая чакае іх ад «простых людзей усіх нацый» у выпадку, калі яны паспрабуюць «простых людзей зноў засыпаць акапнай зямлёй».

Шырока вядома і паэма Максіма Танка «Дзённая міру», прасякнутая верай у перамогу.

пераможныя справы абаронцаў міру. Непарэдны ўдзельнік Міжнароднага кангрэса прыхільнікаў міру, паэт ухвалявана апаздае пра тое, як Сёння ўсталі мільёны людзей на зямлі, Каб не даць Людям выражкам свет надпаліць.

Выкрыццю звырнага аблічча імперыялістаў, паказу змагання за станаўленне народнай дэмакратыі прысвечаны спектаклі «Змова асуджаных» Н. Вірты — у Беларускім Дзяржаўным тэатры імя Янкі Купалы, «За другім фронтам» В. Сабко, «На тым баку» А. Баранова — у Рускаім Дзяржаўным тэатры БССР, «Я хачу дамоў» С. Міхалкова — у Беларускім Дзяржаўным тэатры імя Якуба Коласа.

Тэма барацьбы за мір і дэмакратыю — назвычайная важная і актуальная тэма. Яна патрабуе яшчэ далейшай распрацоўкі і паглыблення. Нашы пісьменнікі і дзеячы мастацтва павінны аздаваць значна больш увагі творам, якія дапамагалі б аб'яднаць дэмакратычных сіл у іх барацьбе супраць надзыхіжчых вайны, за трывалы і працяглы мір ва ўсім свеце, якія выкрывалі б махінацыі агрэсараў, іх планы і намеры. Нам неабходны высокамастацкія творы, якія паказвалі б непамёрну перавагу савецкага чалавека над чалавекам капіталістычнага свету, якія выхоўвалі б наш народ у духу савецкага патрыятызму, у духу нянавісці да агрэсараў. Нам патрэбны творы, якія ўвасобілі б у поўнакроўных мастацкіх вобразах савецкага чалавека будаўніка камуністычнага грамадства, непахіснага абаронцу міру, дэмакратыі і прагрэса.

Савецкія людзі — верныя і надзейныя змагары супраць новай вайны. «Мы не хочам вайны і зробім усё магчымае, каб прадухіліць яе», — гаворыў таварыш Малікоў у дэкларацыі аб 32-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. — Але няхай, аднак, ніхто не падумае, што мы запалоханы тым, што надзыхіжчы вайны бразгаюць зброй. Не, нам, а імперыялістам і агрэсарам трэба баяцца вайны.

Нахнямае і кіруемая камуністычнай партыяй, пад вадзіцтвам вядлікага Сталіна сям'я савецкіх народаў смела і ўпэўнена крочыць у светлае заўтра сваёй Радзімы. Яна ўдаснымі рукамі будзе сваё шчасце, свой добрыбыт. Кожны дзень прыносіць нашай бацькаўшчыне новае, кожны дзень робіць яе больш моцнай і прыгожай. Нас не запалохаць англа-амерыканскі імперыялісты і іншыя агрэсары, якія прынякі набіваць свае грашовыя машыны за кошт людскай крыві. Мы ведаем, што за намі ўсе прагрэсіўнае працоўнае чалавечтва, якое не хоча, каб знішчальны пажар вайны ахапіў свет, уносячы з сабой мільёны чалавечых жыццяў і ваякіна бытныя багачы матэрыяльнай і духоўнай культуры. І мы будзем новай фабрыкай і заводам, тэатры і школы, клубы і ўніверсітэты, адражаме разбураныя вайной гарады, узводзім полежаўныя палосы, уладкаваліма сельскагаспадарчыя машыны і фабрычна-заводскае абсталяванне. Мы педра ўпэўнены, што нашым гарадам — стаіць многа стагоддзі, нашым школам — ўніверсітэтам — выхоўваць усё новае пакаленне людзей камуністычнага грамадства, нашым палікам — шумець багатымі ўраджаемі, нашым сёпешнікам — стаіць і багатам — зеляніць лугамі, калыхацца морам жытні каласоў.

Савецкія людзі заўсёды адолеюць абарончыя заваявы Вялікага Кастрычніка ад усялякіх нечаканасцяў, адкуль-бы яны ні зыходзілі.

Сыны свайго народа, дзеячы нашай літаратуры і мастацтва ідуць у першых радах барацьбы за мір і братэрскае супрацоўніцтва народаў зямлі, змагаюцца за далейшы небывалы росквіт роднай Айчыны, за набліжэнне камунізму.

Справах культуры ўстаноў пры Совеце Міністраў БССР М. Мінковіч. У рабоце налады прынялі ўдзел Н. І. Гусараў, А. Е. Кляшчэў, В. А. Тамашэвіч, П. А. Абрамаў, А. Д. Малочка, Пятрусь Броўка і другія.

15 год таму назад — першага снежня 1934 года ў Ленінградзе ад рух траціцкіска-бухарынскіх наймітаў фашызма абарвалася жыццё выдатнага дзеяча большавіцкай партыі і савецкай дзяржавы, бюсстрашнага змагара за камунізм — Сяргея Міронавіча Кірава.

С. М. Кіраў быў чалавекам велізарнай энергіі і талента. З яго імем звязана паспяховае сацыялістычнае будаўніцтва ў нашай краіне.

Робачыя Ленінграда добра памятаюць любімага Сяргея Міронавіча. Многія з іх прыгадваюць выпадкі, які адбыліся ў маі 1934 года. С. М. Кіраў прыехаў на завод «Чырвоны пуцілавец», які выпускаў прапаншныя трактары. Прапа на заводзе не дазвілася, і з'яўленне Сяргея Міронавіча Кірава выклікала некаторае замшанне. «Ну, як ідзе работа?» — запытаўся С. М. Кіраў у майстра цеха. Майстар адказаў: «Туга, нешта, Сяргей Міронавіч, дрэнна чамусьці атрымліваецца».

«Дрэнна атрымліваецца», — паўтарыў Сяргей Міронавіч апошнія словы майстра цеха і, звырнуўшыся да абкружыўшых яго рабочых і брыгадзіраў, сказаў: «А па-мойму, у вас у цеху недастаткова разумеюць, што такое прапаншны. Вось гэтая машына, — Кіраў паказаў на сабраны прапаншны трактар, — не проста прапаншны. Гэта, таварышы, палітыка партыі. А на гэтым канвееры вы ажыццяўляеце палітыку партыі. Расстумачце ўсім, звязаным з вытворчасцю прапаншніка рабочым, што прапаншны, пасланы вамі ў Сярэднюю Азію, — гэта больш баваюны. Больш баваюны — гэта больш тканіны. Больш тканіны — гэта больш бязліны, кашуль, простыняў, хустак — гэта больш заможных рабочых і калгаснікаў. Вось калі вы ўсё гэта расстумачыце па-сапраўднаму, па-большавіцку, вось там і справа ў вас пойдзе па-большавіцку, па-сталінску».

С. М. Кіраў нястомна вучыў большавікоў Ленінграда стылю большавіцкай работы. Ідэі большавіцкай партыі для Сяргея Міронавіча з'яўляліся настайным нахненнем у яго штодзёнай партыйнай і дзяржаўнай рабоце. З'яўляючыся ўвасобленнем і выявленнем найбурчых ідэй большавізма, ён сілай свайго прыкладу нахняў працоўных да нястомнай працы на карысць Радзімы.

Ён вучыў прапагандыстаў партыі быць праўдзымі і толькі праўдзымі выхоўваць працоўных. Калі адзін з ленінградскіх таварышоў камуніст-інжынер сказаў Сяргею Міронавічу, што ён не прамоўца і не можа красамоўна гаварыць, Сяргей Міронавіч адказаў: «Стухай, таварыш... Сіла большавіцкага прамоўцы, прапагандыста не ў тым, што ён гаворыць галандка і прыгожа. Не! Магутнасць яго ў тым, што ён правільна разумее і правільна расстумачвае дырэктывы партыі, рашэнні Цэнтральнага

Палымяны змагар за камунізм

(Да 15-годдзя з дня смерці С. М. КІРАВА)

Камітэта. Вось у чым сіла агітгара-большавіка. І няхай прыбе не пахоае, што некаторыя словы ты гаворыш не зусім правільна. Толькі-б яны правільна расстумачвалі ідэі партыі».

Таварыш Сталін указаў, што пачуццё новага ў рабоце для кожнага большавіка з'яўляецца выдатнай якасцю. Сяргей Міронавіч Кіраў у высокай ступені валодаў гэтай якасцю, паказваў выдатны прыклад сацыялістычных адносін да працы, да выканання грамадзянскага і дзяржаўнага абавязку перад Радзімай. Сяргей Міронавіч гаварыў, каб паміжаць багачы савецкага народа, павялічваць яго славу, неабходна ў сваёй

С. М. КІРАУ. Работа скульптара С. Селіханова.

працы кіравацца сацыялістычнымі ідэямі. «Мы кожную хвіліну павінны сачыць за тым, каб у гэтым памнажэнні багачы ўсё большую і большую ролю адгрывалі тэа пачаткі, у імя якіх мы ўзялім вялікі Кастрычніцкі сцяг, тэа пачаткі, якія называюцца сацыялістычнымі пачаткамі», даў ён проста будучым новае грамадства, але мы будзем сацыялістычнае грамадства, мы будзем такое грамадства, дзе сапраўды будзе сапраўднае царства свабоднай працы».

Чарговая старонка.

К. Міхайлаў, Л. Рабінін. — Крах індывідуалізма.

Чарговая старонка.

К. Міхайлаў, Л. Рабінін. — Крах індывідуалізма.

КІРАЎЦЫ

— Ну, вы ўжо не кажыце, Фама Васільевіч, у Саюзе лепшыя ёсць, чым мы, — баяліся апраўдвацца, адказала Пелагея Максімаўна.

— Хіба не праўда? Іншая маці за сваімі дзецімі так не дгадлае, як вы за ільмом! — і, звяртаючыся да нас, заключыў: — Ды й што казаць! Рукі ў нашых герояў залатыя і кемнасці ім не пазычаць.

Тое, аб чым мы дведзіліся, яшчэ раз пераканала нас у праўдзівасці слоў, сказаных старшынёй пра калгасных гераньі.

«Узорнай палеткі глыбей — атрымаеш ураджай гуцей!» — кажа мудрая народная пагаворка. Гатага патрабуе і агрэжыніка. Гераньі свае ўчасткі ўзроўвалі на глыбіню 20—22 сантыметры. Агранум патрабаваў даваць глыбе і пасевам больш поспеу і птушынага памету, і яны штодня зездзілі на смагазую і ў гараскую лязно па поле, аберагаі кожны грам мясцовых угнаенняў у сваім калгасе. Аграном патрабаваў рабіць трохразовую праполку, і звені Пелагеі і Ліды бізлітасна знішчалі кожны куст свірэнкі і лебяды. Усе паралы і прапановы агранома, інжынера сацыялістычных палёў, выконваліся дакладна.

Было і так. На дружыны зліняў ўходзі, як саранча, налятала ільняная бляха. Яна награвала вялікай шкодай калгасу. Паводле ўказанняў агранома блыху трыцілі мыш'яковым каліем і поспеам.

Пасля вялікага даждагу на глебе ўтварылася роўная зацврдзелая саранька. Яшчэ не зусім добра ўмацаваўшыся, слабая расліна магі загінуць. Але гераньі не разгубіліся. Пасевы прапаравалі, а каб над цяжкімі капітатамі копей не былі знішчаны расліны, запрэгі кароў.

У некаторых месцах лён выглядаў кволым, слабым. Тады, паводле парады агранома, «хворым» раслінам давалі больш поспеу ці суперфасфату, знішчалі пустазелле. Кволяны расліны хутка ажывалі і выцягваліся па поўны рост.

— Яны ў нас будзе доўгія гераньі — з гордасцю сказаў старшыня.

бегла белагалова дзгучынка і прыхнула-ся да маці. Пелагея Максімаўна пшчотна нагладзіла дачку па галаве.

— Гэта мае лепшыя памочнікі. Акрамя яе, яшчэ ў мяне ёсць двое. Галія ў чаршэты клас ходзіць, Шура — у пяты. Старэйшая са мной на праполцы ільну бывае. Бацька фашысты расстралялі за сувязь з партызанамі. Уся распра і іх... — яна паяжа ўздыхнула і пасяя невядліка паузы развіталася, запытаўшы старшыню:

— Значыць, у Мінск заўтра ранічка? — Але! Спраў у нас там шмат.

Прыздажваючы ў сталіцу, Пелагея Максімаўна і Ліда Васільевна доўга гутарыць у Акадэміі навук з вучонымі ільняволамі. Кіраўцы чула прыслухоўваюцца да самага навучы, маючы з ёю дружбу. Інжынер Іван Захаравіч Галенчыц прыслалі звынявым сваю брашуру «Аб скарыстанні торфу па ўгнаенне». Яе добра вывучылі, і ўсе парады вучонага скарысталі на практыцы.

Да гераньі штодзённа прыходзіць ільмі, у якіх многа звенявыя і калгаснікі іншыя калгасны рэспублікі прасянь расказаць пра багаты вопыт вырашчвання высокай ураджайка ільну. Пелагея і Ліда з ахвотай даюць адказы на такія ільмі.

Усе кіраўцы ў сваёй працы арыентавалі на саўляны ільняволаў. 30 пантнероў азімага жыта з гектара сёлета сабраў звенявы Асесь Казамаян, а Мікола Пыхтоў атрымаў 500 цэнтнераў бульбы з гектара. У гэтым годзе гераньі сабралі значна больш ураджайка, чым у мінулыя, і пры тым, на плошчы, якая ў два разы перавышае леташнюю. Змагацца за высокай ураджайка на вялікіх плошчах сталі ўсе звенявыя.

Мы вярталіся з поля. Міма нас праішоў высокага росту чалавек і, спынаючыся, накіраваўся да сады. Заўважыўшы яго, старшыня сказаў:

— «Мічурін» пайшоў раі пільнаваці! Дзіўны чалавек! Як вярнуўся са школы салаводаў, з таго часу і днём і ноччу ў савзе! І ўжо будзе ўнаўлены: у яго з калгаснай паяеці мі адан рой не ўцяча.

А сад у Сцяпана Грыгор'евіча Фаміна не сад, а карніца. Зямля каля дрэў перакопана, сухія сукі зрэзаны, вусень знішчаны. Ён са сваім звыном закладу пладовагатады гадаваліні. Цяпер, як і да вайны, у нас і смародзіны, і маліны, і агрэсты, і аблыкаў, і клубнікі дастаткова. А хутка парадум калгаснікаў сваім вінаградом. Вось вам і Фамін! У нас Сцяпана Грыгор'евіча ніхто на імя і на башку не кліча. Правільні зваць — Мічурын. І трэба сказаць, — гэтае ганаровае імя ён а часцю апраўдае.

Мы стаім на бетаніраванай пладзіне і слухаем, як Фама Васільевіч задумёна гаворыць:

— Ад стаўка палатзім ваду да сады, гадавалініца, гародуў. Значыць, ад сучужно будзем поўнацю астражываны — ў гэтым галоўнае. А ў стаўку будзе вадзіцца астражываны карп.

Мы развіталіся са старшынёй і пайшлі па шырокай калгаснай вуліцы. Густое навуціне электрычных і радыёправадоў аляло вёску. Агні Асістрою ўнеслі вялікі змець і побыт хлебароў. Да каго-б вы не зайпілі, у кожнай хаце электрычнае святло, радыёрапрадуктары, а ў многіх — прыёмнікі.

З лета прайшло мала часу, а ў калгасе пмат павін. Веседа ўдзімаецца да неба густы дымок з новай хаты Ліды Васільевны. Дзе ваду новыя вялікі калгасныя клядзек. На фермах абсталяваюцца агтаматичныя палкі. Сцяпан Фамін падрыхтаваў новыя парніковыя рамы...

Што-б ні рабілі, аб чым ні гутарылі-б кіраўцы, усе думкі і клопаты іх накіраваны на тое, як павялічыць багаче любімай Радзімы. Вось чаму, калі ў свёрны імя 11-га ліпеня ў Мінску ўстанавілі рэспубліканскую Дошку гонару, на яе імя мармуры залатам выбілі імя Кірава: «Сельгаспаларатка арцель імя Кірава».

Шырока і смела крочыць кіт светлае камуністычнае заўтра.

Аляксей Г

Калгас імя Кірава, Магілёўскі раён.

У першых радах барацьбітоў за мір

Яшчэ савецкія воіны прайшлі сваю кроў, вызвалілі Еўропу ад фашыскай нечэсці; яшчэ дымліліся руіны тысяч гарадоў і сёл; яшчэ на вачах удоў і сірот не абсохлі горкі слязы. — а падпалычыкі вайны на чале з крыважорным Чэрчылем па ўказцы уол-стрытцкіх магнатаў пачалі падрыхтоўку да новай вайны.

Пімен ПАНЧАНКА

Адчуваючы сваю немінучую сібель, сусветны імперыялізм азыраў ад страху і нянавісці. Яны залілі крывёй Грэцыю, В'етнам, Інданезію. Яны прыгалубілі ката Франка, бандыцкіх гітлераўскіх генералаў, японскіх імперыялістаў, адрэдкаў, шпіёнаў і забойцаў, якім удалося да пары да часу ўцячы ад гнева народаў дэмакратычных рэспублік. Размахваючы атаманай бомбай, амерыканскія агрэсары ліхаманкава будуюць ва ўсіх частках зямно кулі ваенныя базы, за грашы купляюць прадзвіжы бажыцтва ўрады. Ад іх прэсы, радыё, кіно тхне гнілы і разлажэнне. Раздзімуваючы ваенны поіх, палюбуючы «чырвонай небяспэкай», амерыканскія генералы самі вар'яцеюць ад страху і выкідаюцца праз вокны на брук.

У хуткім часе пасля вайны таварыш Сталін пашыраў і простых людзей усю свету, што імперыялісты рыхтуюць новую сусветную бойню. І ў той-жа час вялікі Сталін уліў у сэрцы працоўных упэўненасць і веру ў тое, што, аб'яднаўшыся, можна і трэба сарваць значныя планы падпалычыкаў вайны.

У адказ на словы правадыра ва ўсіх краінах загучаў магутны голас простых людзей — прыхільнікаў міру. «Гісторыя не ведала такога масавага руху, якім з'яўляецца рух, што аб'ядноўваецца міжнародным ланцугам прыхільнікаў міру», — сказаў таварыш Малінкоў у сваім дакладзе ад 6-га лістапада г. г.

Кангрэсы міру адбыліся ў Парыжы і Празе, Маскве і Пекіне, Нью-Йорку і Лондане, Будапешце і Улан-Баторы і ў многіх іншых гарадах. За ільлічма ўдзельнікаў кангрэсаў стаялі і стаяць сотні мільянаў людзей, якія не дапусціць новай вайны. На чале сусветнага руху за мір стаяць вялікі Соцыялістычны Саюз «Савецкія людзі», — сказаў таварыш Малінкоў, — не нашкодзіць ні сім, ні працы для таго, каб усюсяраў ўмацоўвалі і пашыраць рады прыхільнікаў міру і сарваць значныя планы агрэсараў».

У першых радах барацьбітоў за мір знаходзіцца і савецкія пісьменнікі. Мы чуюм іх нельмі гучны голас з трыбун кангрэсаў, з Парыжа і Нью-Йорка, з Празы і Пекіна. Усе больш і больш з'яўляецца ў друку вершы, плаці, п'ес, памфлеты, у якіх выкрываюцца падпалычыкі новай вайны, у якіх гучыць вогненны заклік да народаў — адстаяць мір!

Шырока вядомы палымныя прамоўні Аляксандар Фадзеева, Канстанціна Сіманова, Нікалая Ціханова, Якуба Коласа і іншых пісьменнікаў. Нама вядомага савецкага пісьменніка, які не аддаў-бы сваё баявое слова на ўзбраенне прыхільнікаў міру.

Украінскі паэт Мікола Бажан — у Англіі, тадыжскі паэт Міро Турсун-Задэ — у Індыі пільнамы вачыма савецкіх патрыятаў убачылі ненавіны твар амерыканскага агрэсара, які гоісае на свеце, лугуючы гарматнага мяса і новыя працэды. Але і там яны бачылі мільёны сяброў, якія гавораць: «Мы за мір!» Пра гэта паэты напісалі таленавітыя кнігі, якія адразу заваявалі шырокае папулярнасць.

Межа найбольш вострай і баявой з усіх кніг, напісаных на тэму барацьбы за мір, з'яўляецца кніга Канстанціна Сіманова «Сябры і ворагі». У адным з вершаў «Мітынг у Канадзе» паэт расказвае, як найміты падпалычыкаў вайны імкнуліся сарваць выступленне савецкага дэлегата і для гэтага занялі ў залі першыя рады. Але гэта ім не ўдалося, бо ўся астатняя зала была запоўнена простымі людзьмі — прыхільнікамі міру. У канцы верша Сіманаву піша:

Но я конца не расказал.
А он простой. Теперь, когда
Воинной грозят нам, иногда
Я вспоминаю этот зал.
Зал!
А не первых той рада.

Беларускія савецкія паэты таксама напісалі нямала баявых і палымных твораў, накіраваных супраць падпалычыкаў вайны, у агарону міру. Варта прыгадаць вершы Якуба Коласа, Пятруся Броўкі, Кастуся Кірэенкі, Анатоля Вальгіна і другіх.

У калектыўнай паэме «Ад усяго сэрца» паэты з гордасцю пішуць:

На нарадах, дзе сывае рашаюць краіны,
З усіх частак зямлі, як свет белы выякі,
Фронт трымаюць за мір, фронт трымаюць адзіны
Прадстаўнік СССР, прадстаўнік Украіны,
Беларусі Савецкае прадстаўнік.

Беларускаму народу вайна прынесла шмат гора, незлічона страт. І ад імя свайго народа паэты закліваюць:

Змыць мы хочам у працы, тварыць у спакой,
Не баімся пагрозаў падпалычыкаў тых,
А палезуць — сухімі трымаем набоі,
Цвёрда знаём, што пекла іх атаманай аброі

Стане пеклам смяротным для іх-жа саміх.

Архэдэз Буляшоў надаўна апублікаваў новую паэму «Простыя людзі», якую ўжо выкарыстаў наша грамадзесць. Расказваючы гісторыю пра савецкага салдата Мірона Гукая, якому напярэдадні ўвечыні Барына засыпала ў аконе ўвазі і які перамог, здавалася-б, немінучую смерць, каб вярнуцца да мірнай працы. — Буляшоў заклікаў паэму палымным эпілогам, у якім абатуаў думкі і пачуцці простых людзей, накіраваных супраць вайны.

— Капіталісты, — гаворыць аўтар, — хадзі-б зноў засыпаць простага чалавека зямлёю. Яны прагучыць зважаныя увесь свет. Але простыя людзі гэтага не дазваляюць. Яны адкажуць гэтым «грамадзянам» свету, што ім зямная планета адмовіла ў грамадзястве, што для іх не засталася месца на свеце, і адзіная вятара, якая іх чакае, — гэта маіла пад халодным каменем, на якім напісаны праклі чалавечтва.

Так Куляшоў паэтычна выказаў пачуцці простых людзей, узяўшы да значнага мастацкага абагульнення.

З твораў, якіх з'явіліся ў апошні час, звартае на сабе ўвагу новая паэма Максіма Танка «Дзёнікі міру» («Звязда» № 165). Гэта нават не паэма, а выця вершаў, празначаных адзінай ідэяй і пачуццём.

Максім Танк, як вядома, быў дэлегаваным ў Парыж на Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру. Рэакцыйныя французскія ўлады, да смерці бачычы гэтага мірага, але грознага кангрэса, не дапусцілі ў Парыж большасць дэлегатаў, у тым ліку і М. Танка. Частка кангрэса праводзіла з гэтай прычыны сваю працу ў сталіцы Чэхаславакіі — Празе. Пра свае ўражанні, пачуцці, хвалючыя сустрэчы і апавадэ паэт у творы.

Спачатку аўтар расказвае пра палёт над роднай зямлёй, над братняй Чэхаславакіяй. Ён прасякнуты пачуццём высокай аднасінасці за сваю місію, што ўсклаў на яго беларускі народ. — «Надаць голас свайму сэрцу» мы слова сваё дэтрымаем», бо гэта не проста кангрэс, а дзень бітвы за мір і за жыццё на свеце.

Першы, каго ўспомніў паэт, ступіўшы на прахны брук, быў Фучык — адважны сын чэшскага народа, нялзномы барацьбіт супраць фашызма і вайны. І гэта не выпадкова, бо ў ламаці ўсяго чалавечтва сёння, мажліва, маіней чым калі гучыць перадсмортнае пашыражэнне мужнага рэвалюцыянера: «Людзі, я любіў вас! Будзьце пільнымі!».

Кангрэс міру быў той вяршыняй, з якой простыя людзі ўсяго свету ясна убачылі, хто награжае іх жыццё, іх свабодзе, іх будучыні. І там паэт звартаецца да працоўных з заклікам:

Трэба пільна сачыць,
Сталаявар з Мосейбі,

Каб са сталі тваёй
Не пасмеі рабіць
Ні штыкоў, ні гарматных ствалоў.
І табе, — у далёкім Манчэстэры, ткач,
Каб не змусілі зноў
Шпільні вытыкаць
І палотны ваенных сцягоў!
Трэба пільна сачыць,
З Аргентыны мой брат,
Каб твой хлеб
Не маркіў Уол-стрыта салдат.
Не жакаў у іх раіцах нахоніх;
Трэба, лонданскі грузчык,
За портам сачыць,
Каб не даць
Амуніцыяў, аброіў грузінь
Ні лінкоры, ні баржы шыводнай.

Гэтыя і іншыя радкі «Дзёнікаў» прасякнуты пачуццём пралетарскага інтэрнацыяналізма. У пэтым раздзеле паэт расказвае пра незабыўныя сустрэчы з прэтымі людзьмі, якія прыехалі на кангрэс з усіх канцоў свету — з Суматры і Грэнцы, з Кітая і Сахары. Калі-ж у залю прыйшлі весткі пра перамогу Кітайскай народна-вызваленчай арміі, — гэта перамога была з вялікай радасцю і хваленнем сустрагана ўсімі дэлегатамі. І гэта зраумела, бо перамога рэвалюцыянага Кітая — перамога абаронцаў міру.

Максіму Танку добра ўдалося перадаць пачуцці савецкага гуманізма. Савецкія людзі прыязна адносяцца да ўсіх краін, да ўсіх народаў:

... Таму,
Каму дорагі мір і спакой,
Дружба вольных людзей
І блакіт над зямлёй...
Мы — майстры, хлеббаробы,
руку зямлём,
Мы — байцы Сталінаграда,
руку падаём,
Мы — савецкія людзі,
руку падаём.
І ніколі ніхто
Ні хаусейні, ні агніём
Нашых не раздзімае
Мазолістых рук!

Так, пачуцці пралетарскага інтэрнацыяналізма спалучаюцца з пачуццём савецкага патрыятызма, вынікае з яго. Калі паэту было прадстаўлена слова, ён выстуіў, як сапраўдны савецкі патрыят. Ён з гордасцю гаворыць пра сваю савецкую Айчыну, пра сваю сацыялістычную Беларусь, якая вызнала ў часе вайны многа гора і пакут:

Калі ехаў, сябры,
На кангрэс я да вас,
Мне Радзіма давала ў дарогу казак:
Гаварыла зямля, што не хоча яна,
Каб палі арышала крывёю вайна,
Каб гарматы і танкі ўрываўлі яе,
Каб слязамі сірот засыялі яе.

Савецкія людзі — мірныя людзі. Савецкі Саюз — падае і апора ўсіх міралюбных народаў. І той, хто шукае ў нас дружбу і пакоі — знаходзіць іх. Аўтар радасна адзначае, якой любоўю і павагай карыстаецца наша сацыялістычная дзяржава ў мільянаў і мільянаў людзей.

Усе радкі паэты прасякнуты верай у тое, што ворагам міру ніколі не ўдасца пагасіць сонца, што простыя людзі ўсяго свету на чале з савецкім народам — пераможная сіла. Вярнуўшыся на Радзіму, паэт з асаблівым хваленнем праходзіць па Маскве, па Краснай плошчы, на гораду, які з'яўляецца штабам барацьбітоў за мір. Тут прапуче таварыш Сталін, да якога сцяг зварнуць ногі ўсіх простых людзей. Масква — сімвал міру.

Няхай-жа здзе у вяхах
Масква — сваёбодай, шчасця горад,
Масква — пераможны сцяг
І міру вяршыня апора!

У паэме прыкметна ўзрастае майстэрства паэта. Паэма глыбокая па думцы, шчыра па пачуццях, простая, але высока-мастацкая па форме.

Пра вялікую бітву за мір калі-небудзь напішучы вялікія раманы і эпапеі. Але гарачыя словы сённяшніх паэтаў-барацьбітоў за мір назаўсёды застаюцца ў народнай памяці, як прыклад служэння мастака народу, як прыклад баявой палітычнай лірыкі. І, бяспрэчна, твораў, накіраваных супраць падпалычыкаў новай вайны, з кожным днём у нашай літаратуры будзе з'яўляцца ўсё больш і больш.

Мастак І. Ахрэмчык. Паседжанне ЦК КП(б)У у г. Лёзна пасля выступлення па радыё таварыша Сталіна 3-га ліпеня 1941 года.

Больш увагі тэме рабочага класа

(На адкрытым партыйным сходзе ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР)

У апошні год беларускія пісьменнікі напісалі новыя творы па індустрыяльнаму тэму. Аднак, гэтыя творы яшчэ не адпавядаюць задачам глыбокага адлюстравання ў нашай літаратуры жыцця перадавікоў сацыялістычнай вытворчасці.

Адкрыты партыйны сход, які адбыўся 18-га лістапада, абмеркаваў пытанне ўдзелу пісьменнікаў у адлюстраванні жыцця рабочага класа рэспублікі. З дакладам «Індустрыяльная тэма ў беларускай літаратуры і задачы пісьменнікаў» выступіў П. Пестран. Ён адзначыў, што тэма рабочага класа ў беларускай літаратуры распрацавана надзвычай слаба. Справа заклучаецца не толькі ў колькасці напісаных твораў, але і ў іх якасці, у стварэнні прайдзых і высокамастацкіх вобразаў нашых рабочых. Пісьменнікі па сутнасці яшчэ толькі падыйшлі да гэтай тэмы. Іх шуканні і першыя крокі ў гэтым кірунку правільныя. Але часам таму ці іншаму аўтару нехаче яшчэ глыбока ведаць жыццё рабочых, што адмоўна адбіваецца на якасці твораў.

Дакладчык гаварыў аб неабходнасці часцей практыкаваць творчыя каманды

раўні пісьменнікаў на фабрыкі і заводы, аб разгортванні літаратурнага руху на прадпрыемствах, аб выяўленні і выхаванні маладых літаратурных кадраў з асяроддзя рабочага класа.

Спіяняючыся на разглядзе твораў па індустрыяльнаму тэму, К. Іраніва адзначае, што ў нас няма твораў, у якіх-бы ў цэнтры ўвагі стаялі людзі сацыялістычнай працы-мсласавісці. Нельга лічыць правільным такое становішча, калі беларуская літаратура аднабакова адлюстроўвае наву ў рэчаіснасць, глыбока не паказвае выдучай лані пароднай гаспадаркі — працы-мсласавісці. Наша задача — падтрымаць у першую чаргу тых таварышоў, якія працуюць над адлюстраваннем у сваіх творах жыцця рабочых, а таксама паклапаціцца аб выяўленні і выхаванні літаратурных кадраў з рабочага асяроддзя. Значныя надзеі ў гэтай справе мы павінны ўскласці і на заводскія літаратурныя турніты.

— Сёння нам трэба гаварыць не пра індустрыяльную тэму наогул, — сказаў І. Грамовіч, — а пра вобразы рабочых, створаныя нашай літаратурай. Нам нельга адкідаць вопыт пісьменнікаў старошага

пакладення. І тут мы павінны кінуць значны напор нашым крытыкам, якія сур'ёзна яшчэ не заняліся аналізам твораў, прысвечаных наказу рабочага класа.

Аб распрацоўцы тэмы індустрыяльнага гаварыў Я. Шарахоўскі.

— У сваіх творах М. Пастуховіч, А. Булакоўскі паказалі, што адлюстроўваюць толькі станаўленне рабочага класа, паказваючы, як учарашнія сялянскія хлопцы вырастаюць у вопытных рабочых. Аднак, пісьменнікі чамусьці не працягваюць сваёй тэмы далей, спыніліся на поўдароце. Індустрыяльная тэма надзвычай разнастайная. Яна абавязвае пісьменнікаў закранаць многія бакі жыцця рабочага класа: і вытворчасці, і быт, і сям'ю, і трыліцы, і г. д. У сваёй працы павінны пісьменнікі павінны ўлічыць і вопыт усяй савецкай літаратуры, якая багата творами на гэтую тэму.

У сваім выступленні П. Кавалёў заклікаў пісьменнікаў не баяцца першых няўдач і няўдач, а больш глыбока вывучаць жыццё рабочага класа, каб уласна і яго ў новых творах.

У спрэчках таксама выступілі А. Міронаў, Ул. Карпаў і М. Ілінічэвіч.

Юбілей калгаснага хора

У раённым цэнтры Ляхавічы гэтымі днямі адбылося святкаванне 10-гадовага юбілея народнага хора вёскі Вялікае Падлессе. На свята прыехалі госці з Мінска, Баранавіч, Гродна і навакольных вёсак Ляхавіцкага раёна.

Зала раённага Дома культуры перапоўнена.

Урачыстае паседжанне, прысвечанае юбілею, пачалося дакладам музыкантаў з в. Смольскага. Докладчык сінтэзіраваў на асноўных этапах творчасці развіцця падлескага хора, майстэрства яго вядома далёка за межамі рэспублікі.

Гэты чудовы харавы калектыў арганізаваны ў 1939 годзе, калі беларускі народ дзякуючы дапамозе вялікага рускага народа і ўсіх народаў Саюза Савецкіх Рэспублік аднавіў сваё адзінае савецкае дзяржаўнае.

Хор прайшоў вялікі шлях ад звычайнага аматарскага харавога гуртка да мастацкага калектыва, творчасць якога высокая адзена яго ў рэспубліку, так і за яе межамі. Хор выступіў у Маскве на дакладзе беларускага мастацтва, у Крэмлі ў 1944 годзе, на ўсесаюзных і рэспубліканскіх аглядах.

Хор спявае проста, задумана, ён валодае выключнай інавісцю і своеасабытай інавацыяй. У сваіх песнях хор услаўляе вялікага Сталіна, новае сацыялістычнае жыццё, выдатныя справы сацыялістычнага чалавека («Нам прыслала Масква падараванне», «Шаліла Сталіна» і інш.). Рэпертуар яго разнастайны: гераічныя песні, бытавыя, жартоўныя, салдацкія, жаночыя, партызанскія і іншыя. Лірычная жаночая песня «Рачанка» якую выконвае хор, зрабілася адной з папулярнейшых у нашай краіне. Такія народныя песні, як «Вішанька-чаршанька», «Кума, мая кумачка», «Ажанылі мяне мадэлетка» сталі любімымі харавымі творами. Вялікі ўплыў на творчую дзейнасць хора робіць руская і украінская песня. За апошні час усё больш адчуваецца ўплыў на яго сучаснай масавай савецкай песні.

Калгасны хор вядзе вялікую канцэртную дзейнасць. Толькі за пасляваенныя гады ім дадзена 350 канцэртаў, якіх праслухала больш 200 тысяч чалавек суседніх вёсак, раённых і абласных цэнтраў, рабочыя буйнейшых фабрык і заводаў, працоўныя Мінска і Масквы. Цяпер у хоры налічваецца 60 уздэльнікаў з вёскі Вялікае Падлессе і навакольных вёсак. Сярод іх: Шамаў, Ф. Іраневіч, Г. Іраневіч, Казіноўскі і інш.

Першым кіраўніком харавога калектыва быў самавучка, цудоўны гарманіст, чалавек з вялікімі музычнымі здатнасцямі В. Пятух, якога закатавалі нямецка-фашысцкія акупанты. Сярод уздэльнікаў хора ёсць былыя партызаны, салдаты і афіцеры Савецкай Арміі, перадавікі-калгаснікі.

Шмат аддае сіл гэтаму таленавітаму калектыву яго кіраўнік, вядомы этнограф Г. Цітовіч. Прафесар Маскоўскага Дзяржаўнага ўніверсітэта П. Багатыроў пісаў у свой час: «Г. І. Цітовіч спалучае ў сабе якасці кваліфікаванага збіральніка музыкі і мастака адарогага кіраўніка беларускага народнага хора. Знаўца беларускай народнай музыкі і ўпаўнаважанага фалькларыста, які мае навуковую арудуючы і шырокі навуковы круггляд, — ён умее прадумана адбіраць для запісаў узоры найбольш цікавыя ў навуковым і кантэўнаым ў мастацкіх адносінах».

Валодаючы разам з тым вострай інтанацыйнай хваткай, ён на-майстэрску валодае тэхнічай слухавога музычнага запісу народнай музыкі...»

Шмат дапамагаюць рабоне хора партыйныя арганізацыйныя вобласці і раёна, кіруючы савецкія ўстановы і мясцовыя арганізацыі мастацтва. Хор вёскі Вялікае Падлессе з'яўляецца адным з лепшых калектываў Савюза не толькі БССР, але і ўсяго Савецкага Саюза.

Ад ЦК КП(б)У юбіляра вітаў намеснік загадчыка аддзела агітатыві і прапаганды ЦК КП(б)У І. В. Гутараў.

Начальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савесе Міністраў БССР П. В. Лютаровіч вітаў хор ад імя работнікаў мастацтва рэспублікі. Ён адзначыў, што хор робіць вялікую справу папулярызацыі беларускай народнай песні, ён адгартуваў значную ролю ў выхаванні нашага народа.

З прывітаннімі таксама выступілі: сакратар Баранавіцкага абкома КП(б)У С. Ажгірай, народны артыст БССР Р. Шырма, старшы навуковы супрацоўнік Акадэміі навук БССР М. Грыблат, начальнік Баранавіцкага абласнога аддзела мастацтва

Кірыч, намеснік старшыні Баранавіцкага абласнога аддзела Дасюкевіч, сакратар Ляхавіцкага РК КП(б)У Гаўрыловіч, загадчык музычнага аддзела Рэспубліканскага Дома народнай творчасці А. Балдэвіч, паэт Р. Сабадзена.

З адказным словам выступіў кіраўнік хора вёскі Вялікае Падлессе, заслужаны дзеяч мастацтва БССР Г. Цітовіч.

З вялікім натхненнем было прынята пісьмо вялікаму Сталіну.

На імя юбіляра атрыманы тэлеграмы ад Камітэта па справах мастацтва пры Савесе Міністраў СССР, ад Камітэта па справах культуры-асветных установаў пры Савесе Міністраў БССР, ад пісьменнікаў, кампазітараў, артыстаў і інш.

У заключэнне ўрачыстага хор даў вялікі канцэрт.

Вялічна пратучвала песня «Назад Сталіну», у якой беларускі народ дзякуе таварышу за радаснае жыццё, «Блажына ўраджайная», складзеная хорам вёскі Вялікае Падлессе і прысвечаная калгаснікам Любаньшчыны.

Жаночыя група хора выкалала песню «Правадыр» на словы калгасніка Івана Гадуры.

Добра прагучалі жартоўныя песні «Я той Зосі давлюся» Г. Цітовіча на словы А. Русака, беларуская народная песня «Ой, чаго я сохну», салдацкая песня А. Пойкава «Недальёк тот дзець» і інш.

Хор закончыў сваё выступленне выкананнем сцяг з Падлескага вечаарнікі.

Святкаванне скончылася вечаарняй у калгасе імя Леніна.

Да позняй ночы веселілася моладзь, спявала і танцавала.

Юбілей лепшага хора нашай рэспублікі ператварыўся ў свята беларускай савецкай харавой культуры.

Хор вёскі Вялікае Падлессе. Фота Г. Буганні.

ДА ПЛЕНУМА СІЮЗА СОВЕЦКІХ КАМПАЗИТАРАЎ СССР

26-га лістапада ў Маскве адкрываецца трэці пленум Саюза савецкіх кампазітараў БССР. На пленуме будуць выкананы лепшыя творы 150 кампазітараў нашай краіны. Шырока будзе прадстаўлена музыка беларускіх кампазітараў.

Гэтымі днямі ў Маскву выязджае беларускі аркестр народных інструментаў, пад кіраўніцтвам заслужанага артыста БССР І. Жыновіча, народны артыст БССР М. Дзінісаў, засл. арт. рэспублікі М. Сардобаў, М. Ворвулаў і саіст аркестра народных інструментаў А. Астраменкі.

Аркестр народных інструментаў выканае на пленуме уваршору М. Аладава, фінал сімфанеты М. Чуркіна, 1-шы і 2-гі канцэрты для цымбал з аркестрам Д. Камінескага, калгасную сюіту П. Падкавірава і іншыя. Вакальная музыка будзе прадстаўлена песнямі Р. Пукета і У. Алоўнікава. 3-я сімфонія Я. Цікоцкага, прысвечаная 30-годдзю БССР, будзе выканана сімфанічным аркестрам Усесаюзнага радыёкамітэта. Дырыжыраваць засл. дзеяч мастацтва БССР Аман.

У рабоце пленума выязджаюць кампазітары М. Аладаў, Багатыроў і музыкантаўца

Новая кантата Д. Лукаса

Гэтымі днямі адбылося праслухоўванне кантаты кампазітара Д. Лукаса «Слава Сталіну» на тэкт Э. Агняцкевіча. Кантата напісана для змешанага хора, дэцызача хора, чатырох салістаў і сімфанічнага аркестра.

Выступіўшы на абмеркаванні тт. Аладаў, Цікоцкі, Пукет, Алоўнікаў, Дзінісаў і іншыя адзначылі цэльнасць і вобразнасць тэкста. У першай частцы аўтар лібрэта Э. Агняцкевіч піша аб глыбокай любі народна да вялікага Сталіна, у другой, прасякнутай суровымі словамі барацьбы і перамогі, — аўтар паказвае гераічны савецкі народ у галы Вялікай Айчыннай вайны і ў апошняй частцы адлюстроўвае пасляваенную працу савецкіх людзей і іх вялікую ролю ў барацьбе за мір на ўсім свеце.

Пры абмеркаванні музычнай часткі твора быў выяўлены рад недахопаў кан-

таты. Кампазітар М. Аладаў у сваім выступленні адзначыў, што музыка кантаты яшчэ не поўнаасцю адпавядае зместу тэкста, што лірычны настрой твора ў асобных месцах. (Другая частка) разыходзіцца з больш суровым тэкстам лібрэта.

Асобныя нумары выз

Да 50-годдзя з дня нараджэння Міхася Лынькова

Любімы пісьменнік

Ул. АГІЕВІЧ

Пяцьдзесят год, з якіх больш паловы прыпадае на літаратурную, грамадскую і навуковую дзейнасць... такі жывы і прапоўны шлях Міхася Ціханавіча Лынькова.

Пісьменнік да прыгнятальнага — усё гэта наследвалася і рабілася найлепшымі якасцямі творчасці М. Лынькова.

Наглыбленне пранікненне ў псіхалогію са-вецкага чалавека. Пяпер яго творчая актывізацыя ідзе галоўным чынам на лініі стварэння вобразаў, якія па-новаму ўвасабляюць рысы простых савецкіх людзей.

ПІСЬМЕННІК-БОЛЬШЭВІК

Беларуская савецкая грамадская ад-значнае пяцьдзецігоддзе з дня нараджэння аднаго з выдатных беларускіх пісьменнікаў — Міхася Ціханавіча Лынькова.

Ужо адказным рэдактарам бабруйскай акру-говай газеты «Комуніст».

Можна ярава з гэтай прычыны Міхасю Лынькову, як пісьменніку, не давялося хадзіць у пачынаючых. Ва ўсім разе, я не памятаю, каб хто калі-небудзь называў яго пачынаючым пісьменнікам.

Міхася Ціханавіча Лынькова

Актыўная грамадска-палітычная дзей-насць М. Лынькова пачалася ў дні Вяліка-га Кастрычніка. Захоплены падзеямі рэволю-цыі, М. Лынькову прымалі самыя непасрэ-дныя ўдзел ва ўмацаванні і працы першых органаў савецкай улады на ўсходзе.

Вобразы новых людзей для якіх ужо не існуе перавагі асабіста над грамадскім, індывідуальнага над калектыўным, з іхча большай сілай раскрыты пісьменнікам у апавяданнях «Андрэй Лягуна» і «Радо».

Велізарным пачуццём гневу і нявысілі да нямецкіх акупантаў напоўнены старонкі твораў М. Лынькова, напісаныя ў гады вялікага змагання, і яго новы буйны раман «Веканомныя дні».

Клапатлівы і чулы настаўнік

У гэтыя дні чытачы сваюжы многа-мно-га сардэчных слоў узяцямі і шчырых пажаданняў Міхасю Лынькову, імя якога пачаў шырока вядома ў нашым народзе.

Хочацца сказаць некалькі слоў аб нашым слаўным побліму і мле. Цяпер і старэйшым, і маладым, і са-мымі маладымі пісьменнікі, якія ўваходзяць у нашу арганізацыю, маюць магчымасць кожны дзень сустракацца, гаварыць, чытаць у Саюзе свае новыя творы, раіцца, сорацацца, крытыкаваць адзін другога.

Памятаю, як Міхася Ціханавіч сабраў нас, брыгаду маладых паэтаў, і разам з намі пайшоў на Бабруйскі вартштатбу-лаўнічы завод. Завод не выконваў плана.

ВЫДААННЕ КНІГ М. ЛЫНЬКОВА

Вялікім поспехам карыстаюцца творы Лынькова ў савецкіх чытачоў. Кнігі пісьменніка асобнымі назвамі выдаваліся 35 разоў, агульным тыражом звыш 326 тысяч экзэмпляраў.

Прызнанне

Прывячаюцца М. Ц. ЛЫНЬКОВУ Мы маладымі шчо. І ў маладосці! Скажу без дані пахвальбе — Душою шчыраю зайдэрсціць З нас конны ўпотаікі табе, Натхненню творчаму І сіла, Імкненням, што прынеслі плён, І кнігам, што народу праслужылі, — Ад першае да «Веканомных дзён»!

Міхася КАЛАЧЫНСКІ

Міхася Ціханавіч Лынькову даўно стаў адным з нашых любімых пісьменнікаў. Герой яго пудоўных твораў жывуць у нашых сэрцах, у нашай памяці, яны зрабіліся сталымі спадарожнікамі нашага жыцця.

У дзень пяцідзецігоддзя

Міхася Ціханавіч Лынькову даўно стаў адным з нашых любімых пісьменнікаў. Герой яго пудоўных твораў жывуць у нашых сэрцах, у нашай памяці, яны зрабіліся сталымі спадарожнікамі нашага жыцця.

Азін за адным праходзіць перад вачыма героі пматнікіх твораў Лынькова. І колькі ўкладзена пісьменнікам у кожны вобраз дэпінш, любви да працоўнага чалавека, да нашай камуністычнай партыі, да нашай Радзімы!

Вось ідзе на поўдзіві грошны народны медвед Астан, велічны ў сваёй рашучасці мужнаец, у сваёй бізкежы нявысілі да ворагаў Радзімы.

КРАХ ІНДЫВІДУАЛІЗМА

(Сп'ятакль „Чужы цень“ К. Сіманавы ў тэатры імя Я. Купалы)

— І я не зразумеў прафесара Трубінікаў варажую сутнасць шпіёна Акунёва?—Вось у чым я віну Трубінікава. Ён вінаваты ў тым, што яго асабістае «я» было вышэй за ўсё. Гэта цяжкая хвароба самаўлюбаванасці, індывідуалізма.

— Ціса тым і каштоўна, што калектыўныя людзей вылучае Трубінікава ад гэтай хваробы.

Так размаўлялі паміж сабой дырэктар машынабудавальнага заводу т. Захараў і галоўны інжынер калдытарскай фабрыкі т. Пасюк на сп'ятаклі „Чужы цень“. І гэты сп'ятакль, пастаўлены тэатрам імя Я. Купалы ў Вабруйску, усхваляваў гледача.

Чым закранулі сп'ятакль і ціса пацупці гледача? Яго абурыв той факт, што ў асяродку савецкіх вучоных праца адрачліва Радымы, шпіён амерыканскай разведкі «вучоны» Акунёў, які хацеў выдаць амерыканскай разведцы выдатнейшае адкрыццё прафесара Трубінікава.

Але больш за ўсё гледача ўсхвалявала памылка самога прафесара Трубінікава. Ён хацеў праславіцца ў замежных адукацыі і таму аддаў сваю навуковую працу Акунёву, бо той абяцаў надрукаваць яе ў амерыканскім часопісе. Трубінікаў аддаў ўсе свае сілы, каб яго праца была прызнана, але ён нястомна ў працы. Дзесяці год свайго жыцця ён працуе ў інстытуце, ганарыцца, што яго сціпла праца таксама ўважана савецкую навуку. Арыст вылучыў і падкрэсліў вельмі важную рысу ў характары Савалева — яго чужы і прышчэпавасць. Савалеў не пабаяўся адрачы ад сваёй працы Трубінікаў у вочы, што той не меў ніякага права распаўсюджваць сваім адрывам, як яму хапелася. Яго адрачце — гэта вынік шматгадовай і напружана працы ўсёй калектыва інстытута, яго адрачце — заблытак Савалева дзяржавы, якая дапамагла Трубінікаву дамагчыся навуковага поспеху.

Жывыя, запамінальныя вобразы стварылі арысты. Вось вучоны Іваноў (арт. В. Краўцоў). У гэтым вобразе арыст добра падкрэсліў большэвіцкую прышчэпавасць. Іваноў настойлівы і паслядоўны, калі справа ідзе аб абароне інтарэсаў савецкай Радзімы і айчынай навуцы. Комуніста-вучонага Іванова любяць і паважаюць героі п'есы, Іваноў — Краўцоў выкікае не толькі сімпанію, але і любоў гледача.

Цудоўным чалавечкам паказаны ў п'есе Андрэй Макееў. Пальчыны большыя, янога партыя паставіла кіраваць вялікім будаўніцтвам, Макееў — адзін з галоўных герояў п'есы. Арыст С. Бірыла імкнуўся стварыць імяна такім вобразе Макеева, але не здолеў яшчэ паказаць героя за ўсёй глыбіні яго характару. Наволе п'есы Макееў — энергічны, дзейны, а ў выкананні С. Бірылы ён атрымаўся некалькі схематычным, больш разважлівым, чым энергічным.

У п'есе і сп'ятаклі дзейнічае малады вучоны Рыжкоў. Ён рэдка з'яўляецца ў сцэне, але ўвесь час ён прысутнічае ў сп'ятаклі. За яго лёс хваляюцца і непаўночныя героі сп'ятакля і гледачы. Рыжкоў прышчэпіў сабе бацьку чужы. Глядач глыбока ўзрушаны яго высокародным патрыятычным учынкам і з нецярплівацю чакае вынікаў складанага і небяспечнага вопыту. Трэба лічыць значным поспехам арыста В. Уладзімірскага тое, што ён здолеў пераканаць і паказаць энтузіяста-комуніста, які рызыкуе ўласным жыццём для поспеху айчынай навуцы.

Трапныя рэалістычныя фарбы і рысы знайшоў для вобраза Акунёва арыст Г. Іваноў. Ён пераконвае гледача, што Акунёў — гэта вылюдкі савецкага грамадства, якія выпадкова трапілі ў савецкую навуку, што рана ці позна такіх людзей выкрываюцца і абяшчэжваюцца.

Актарскі калектыў сп'ятакля, рэжысёр (Л. Літвінаў) і мастак (А. Марыск) стварылі змястоўны сп'ятакль, які з цікавасцю глядзіцца. П'еса „Чужы цень“ значна ўважана рэпертуар тэатра імя Я. Купалы.

К. МІХАЙЛАУ, Л. РАБІНІН.
гор. Вабруйск.

На абласной выстаўцы народнай творчасці

У бібліятэцы імя Пушкіна адкрылася Мінская абласная выстаўка самадзейнага вышэйшага мастацтва, прысвечаная 32-й гадавіне Вялікага Кастрычніка. На выстаўцы прадстаўлены ўсе віды творчасці: жывапіс, скульптура, мастацкая вышыўка, разьба па дрэву — усёго 120 экспанатаў.

Мастак-самавучка К. Харэвіч (Мінск) выстаўіў 5 вялікіх карцін, у якіх жыва і пераходна перадае характарыстычныя рысы сучаснага жыцця. Асабліва вызначаюцца яго карціна «Будаўніцтва». На палатніцах, ругамі савецкіх людзей адлюстравана новая калгасная вёска. Ярыя і саваніты фарбы надаюць карціне ўрачыстае стваральнай працы. Вылучаецца і яго карціна «На збоўліве».

На жаль, тэматычных карцін на выстаўцы вельмі мала. Абласному Дому народнай творчасці трэба будзе выправіць гэты недахоп, памятаючы, што стварэнне тэматычнай карціны з'яўляецца асноўнай задачай выяўленчага мастацтва.

Інжынер М. Стронгін (Мінск) узяў для сваёй карціны тэму пра індустрыяльны Мінск. Добрая таксама яго карціны «Беларускія паі», «Жніў» і эцюд «Дом Урада ў Мінску».

Многа на выстаўцы экспанавана эцюдаў беларускай прыроды. Вельмі прыемнае ўражанне пакідаюць пейзажы А. Былінскага (Мінск) і Н. Вадрэгіна. У пейзажы і невялікай жанравай карціне «У галях у дэста» Бадрэгін выявіў добрае адчуванне колеру і формы. Майстрам пейзажа паказваў сабе другі ўдзельнік выстаўкі, заслужаны настаўнік А. Брычэўскі (Барысаў). Гэтым аўтару належыць цэлая серыя замалёвак роднага яму горада. Па ўзнаўленні штыра вылучаюцца яго вытворчыя замалёўкі.

Ядранна засвоў тэхніку пра і паказваў сабе спартываўцам графікам Н. Баранаў (Вітомль). Яго замалёўкі тушшу «Партызанская зямлянка» і «Партызаны вышываць рэпаэта» паказваюць, што аўтар добра знаёмы з тэмай, якую адлюстроўвае.

З партрэтаў, выстаўленых для агітацыі, вызначаюцца ўдалыя эскізы алоўкам «Саржаны» В. Яноўскага (Барысаў). Маладая сведчыць аб пэўных магчымасцях мастака.

Вылучаецца таксама невялікі партрэт заслаўнага настаўніка Ляпешкі работы Н. Агейчыка (Рудзэнск).

Скульптура на выстаўцы прадстаўлена толькі адной работай — бюстам легендарнага героя беларускага народа К. Заслоўна (танаваны гіш) — работа маладога таленавітага скульптара, мінчанага А. Зацічкага.

Адзед народнай творчасці на выстаўцы ў асноўным складаецца з вышыўкі і ў вельмі малой ступені — з разьбы і інкрустацыі па дрэву. Вышыўка прадстаўлена работамі вышывальнага гуртка пры ДOME Афіцэраў у Мінску. Сярод гэтых работ зьяўляюцца на сабе ўвагу партрэт Вадзіміра Ільча Леніна (вышыўка бісерам) — работа хатняй гаспадыні тав. Новай.

Вобразы працадзельцаў — В. І. Леніна і І. В. Сталіна займаюць значнае месца сярод экспанатаў, прадстаўленых на выстаўцы.

Тав. Язэцкая любіўна вышыла партрэт В. І. Леніна, выкарыстаўшы элементы беларускага народнага арнаменту.

Вышытыя галюны партреты Леніна і Сталіна экспанавала работніца Мінскага Дома афіцэраў Е. Красічкава.

Калгаснік сельгаспадарчай арэлі «Сейбіт», Уздзенскага раёна, тав. Дубовік удаа выкарыстаў тэхніку мастацкай апрацоўкі дрэва для выканання барэльефа В. І. Леніна і І. В. Сталіна. Барэльеф акаймаваны ўзорам з слупчкі палсоў і беларускіх арнаментам. Работы — «Герб БССР» і «Ордан Перамой» — характарыстываюць тав. Дубовіка як аднаго з найбольш таленавітых разьбіцкаў па дрэву.

З іншых работ па дрэву несумненную цікавасць уяўляе інкруставаны партрэт працадзельца беларускага народа Г. М. Дзімітрава, выкананы работчым Мінскага радыазаводу імя Молатава Г. Гебелевым.

Цікава задумана тэматычная вышыўка «Сіла і магутнасць Наветранага і Марскога флота СССР». Спіслай і лаканічнай мовай тав. І. Кучын (Мінскі мейдэштут) выказаў у сваёй вышыўцы патрыятычнае начуццё савецкага народа.

Прынятае ўвагу вышыўка ўдзельніцы гуртка Дома Афіцэраў тав. Данілавай «800 год Масквы».

Наведвальнікі выстаўкі праяўляюць цікавасць да работ Кудзіпавай, Лаўрынавай, калгасніцы Заслаўскага раёна Баранавай і інш.

Недахопам гэтай часткі выстаўкі з'яўляецца мала колькасць тэматычных работ і мноства на ёй розных «кветак», «макаў» і г. д., выкананых галоўным чынам, на канве, часткова яшчэ на старых дарававольных узорках.

Арганізатары выстаўкі не здалі прыцягнуць да ўдзелу ў ёй выдатных барысаўскіх керамікаў, уздзенскіх ткачоў, грабёраў па шку і каменню і г. д.

А. ПАЛЕЕС, І. ЭЛЕНТУХ.

Рэстаўрацыя мінскай гарадской вежы

Кіраўніцтва па справах архітэктуры пры Совеце Міністраў БССР разам з Саюзам савецкіх архітэктараў Беларусі аб'явіла конкурс на складанне эскізнага праекта рэстаўрацыі і рэканструкцыі Мінскай гарадской вежы на плошчы Свабоды.

Плошча Свабоды, дзе размешчана гарадская вежа з гадаванням — цэнтр старага Мінска. Яна ўзнікла ў XVII стагоддзі і атрымала сваё развіццё ў XVIII стагоддзі. Вежа, пабудаваная ў 1750 годзе, удаа ўжампанавана ў сілуэт плошчы і з'яўляецца каштоўным архітэктурным помнікам сталіцы.

У праграме конкурсу ўказана, што вежа павінна атрымаць выразнае архітэктурнае вырашэнне ў сваёй верхняй частцы, маючы на ўвазе, што яна будзе бачна з боку галоўнай магістралі горада — Савецкай і Дзятлаўскай вуліц, а таксама з боку Ільмігі і Зарэчнай часткі горада.

Праект аднаўлення вежы павінен зыходзіць з затверджанага сілуэта плошчы, захоўваючы пры гэтым асноўныя яе стылістычныя асаблівасці.

Праекты аднаўлення вежы прадстаўляюцца ў Саюз савецкіх архітэктараў не пазней 15 снежня 1949 г. і разглядаюцца Саветам журы (старшыня — прафесар М. Баршч).

За лепшыя праекты з ліку прадстаўленых і далучаных на конкурс устанавіў ваецца дава прэміі: першай — 1800 руб. Другая — 1200 руб.

Мастацкая самадзейнасць на калгаснай сцэне

Вясною гэтага года калгаснікі сельгаспадарчай арэлі імя Фалько, Грыгчынскага сельсавета, Дзяржынскага раёна, аднавілі клуб на 500 месц.

Пры клубе працуюць драматычны, харавы і танцавальны гурткі. Цікаваю

праграму падрыхтаваў харавы гурток У яго рэпертуары: «Калгасная песня і Маскве», «А ў полі вярба», «Комсамольская развітаная», а таксама іншыя беларускія і рускія народныя песні. **Б. ПЛАУНІН.**

Лісты ў рэдакцыю

АБ РАБОЧЫХ КЛУБАХ

Рабочых клубаў у Вабруйску многа. Толькі ў гэтым годзе адбудаваны клуб швейнай фабрыкі імя Дзяржынскага, дэса-чынскага сельсавета, Дзяржынскага раёна, аднавілі клуб на 500 месц.

Пры клубе працуюць драматычны, харавы і танцавальны гурткі. Цікаваю

дэманструюцца кінофільмы і то больш замежныя. Дрэнна абстаіць справа і з лекцыйнай работай. У горадзе ёсць ніяма адзінак партыйных і савецкіх работнікаў, урачоў настаўнікаў, апрача таго, існуе абласное лекцыйнае бюро. Пры жаданні кіраўніцтва клубаў можна было-б арганізаваць рад цікавых лекцый і дакладаў на самай разнастайнай тэме — літаратурнай, міжнароднай, медыцынскай, тэхнічнай. Такіх лекцый і дакладаў даўно чакаюць рабочыя вабруйскіх прадпрыемстваў.

Хочацца ведаць, ці прыдзе, нарэшце, той час, калі рабочыя клубы Вабруйска з'юбудаваныя ў сапраўдных культурных адпачынку.

Усе ўмовы для работы ёсць. Аднак, клубы ў большасці выпадках будзельнічаюць. Канцэрты мастацкай самадзейнасці, наладжванне сп'ятакляў — рэдка з'ява. Праўда, ад выпадку да выпадку ў клубах

К. МІХАЙЛАУ.

Прывязіце „Маладую гвардыю“

Неглы сказаць, што Дзятлаўскі адзед кінофікацыі дрэнна абслугоўвае сельскае насельніцтва. У раёне ёсць чатыры кіноперасоўкі, якія бываюць у самых далёкіх населеных пунктах.

Але ў рабоце кінофікацыі ёсць недахопы. Такія пануарныя савецкія кінофільмы, як «Маладая гвардыя», «Аповесць аб сапраўдным чалавеку», «Мічурін», «Канстанцін Заслонаў» і некаторыя другія ў сельскай мясцовасці дэманструюцца вельмі мала, а ў вёсках Дзятлаўскага і Муляроўскага сельсаветаў гэтыя кінокарціны зусім не дэманструюцца.

Прывязіце да нас «Маладую гвардыю», «Аповесць аб сапраўдным чалавеку», — часта просяць сяляне ў кіноханікаў. Тыя спачувальна ківаюць галоўкамі, абіячаюць, але кінокарцін не прывозяць.

Добра было-б, каб загадчык раённага аддзела кінофікацыі тав. Кавалёў пактапаціўся аб тым, каб пануарныя савецкія кінофільмы «Маладая гвардыя», «Аповесць аб сапраўдным чалавеку», «Мічурін» і іншыя часцей паказваліся ў вёсках раёна.

Дзятлаўскі раён, Баранаўіцкая вобласць. **В. ШЫМУН.**

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

На апошнім паседжанні секцыі прозы абмяркоўвалася першая частка рамана І. Мележа «Мінскі напрамак». Крытычны разбор твора зрабіў М. Паслядовіч. Ён адзначыў, што першая частка рамана з'яўляецца творчай удачай аўтара. Праўдзіва паказана багвая ўзаемазвязь Савецкай Арміі з партызанамі Беларусі, глыбока і пераканаўча пададзены асноўныя героі рамана — воіны Савецкай Арміі і кіраўнікі партызанскіх атрадаў.

У абмеркаванні першай часткі рамана прынялі ўдзел У. Краўчанка, Я. Шарокоўскі, І. Грамовіч, У. Карпаў.

21 лістапада секцыя драматургаў на

Сустрэча пісьменнікаў з профсаюзнымі работнікамі

19 лістапада адбылася сустрэча беларускіх пісьменнікаў з профсаюзнымі работнікамі рэспублікі.

Даклад на тэму «Дасягненні беларускай літаратуры за пасляваенныя гады» зрабіў

чарговым паседжанні абмеркавала аднаактыўна п'есы: «Не забудзем», «Сапраўднае шчасце» і «Слуга народа» У. Няфёда.

У абмеркаванні прынялі ўдзел пісьменнікі К. Крапіва, М. Клімковіч, М. Паслядовіч, І. Гурскі, В. Палескі, У. Краўчанка, М. Горцаў, Я. Рамановіч.

П'есы «Не забудзем» і «Слуга народа» былі адзначаны ў асноўным станоўча і рэкамендаваны Дому народнай творчасці для пастаноўкі гурткамі мастацкай самадзейнасці. П'есу «Сапраўднае шчасце» выстаўляюць раілі аўтару дапрацаваць, так як яна мае рад істотных недахопаў.

Затым з чытаннем сваіх твораў выступілі пісьменнікі Янка Брыль, Мікола Аўрамчыч, Адам Русак, Алесь Вацшыца і Мікола Гамолка.

Затым з чытаннем сваіх твораў выступілі пісьменнікі Янка Брыль, Мікола Аўрамчыч, Адам Русак, Алесь Вацшыца і Мікола Гамолка.

Затым з чытаннем сваіх твораў выступілі пісьменнікі Янка Брыль, Мікола Аўрамчыч, Адам Русак, Алесь Вацшыца і Мікола Гамолка.

66). Пра савецкі перыяд у творчасці Купалы даюцца такія абстрактныя разважання: «Паэту былі чужыя натуралістычныя бытавізм або эстэтызаваная рэчавасць(?) у паэзіі» (стар. 66). Нема ў гэтым раздзеле ацэнкі творчасці паэта М. Горкім, няма выказванняў рускіх і беларускіх пісьменнікаў аб творчасці Купалы, няма звестак аб пераказах твораў паэты на рускую мову і мовы народаў СССР, нічога не гаворыцца аб мерапрыемствах на ўвекавечванню памяці паэта (музей Я. Купалы, тэатры, школы, бібліятэкі, калгасы, названыя імем паэта).

Ядранна было-б змясціць у падручніку аглядавы раздзел на тэму: «Вырашэнне праблемы мастацтва ў беларускай літаратуры», дзе трэба было паказаць размежаванне рэвалюцыйнага і рэакцыйнага погляду на мастацтва, бо з гэтым пытаннем вучню прыдзецца сутыкнуцца неаднаразова (паэма Я. Коласа «Сымон Музылка», аповесць «Салавей» З. Бядулі, «Прыгоды цымбала» А. Куляшова).

Трэба было-б уключыць раздзел аб творчасці пісьменнікаў былой Заходняй Беларусі.

У артыкуле пра творчасць К. Крапівы вельмі мала сказана аб праграмным творе «Праба агіт». Дарэчы, аўтар артыкула супярэчыць самому сабе: на стар. 132 гаворыцца, што драма «Праба агіт» напісана ў 1941 годзе, а на стар. 150 твор датуюцца 1943 годам. Літаральна толькі чатыры радкі ў артыкуле адведзены драме «З народам».

Увогуле, цяжка даць веры, што на тытульнай старонцы стаіць дата — 1949 г.,

а падручнік падпісаны да друку 27-га жніўня гэтага года. Ні ў артыкуле «Літаратура пасляваеннага часу», ні пры характарыстыцы творчасці пасобных пісьменнікаў не гаворыцца пра творы, напісаныя ў 1948—49 гг. («Векпомныя дні» Дзінкова, «З народам» Крапівы і інш.). У кнізе няма ні слова аб узнагароджанні ардэнамі і медаламі беларускіх пісьменнікаў у сувязі з 30-годдзем БССР.

Добра напісаны артыкулы пра творчасць П. Глебкі, К. Чорнага і Э. Самуйленка. У іх даецца грунтоўны разгляд і характарыстыка праграмных твораў, вялікая ўвага звернута на мастацкія вартасці, іх мову і кампазіцыю, падаюцца звесткі пра творчы літаратурны, падабраны характэрныя прыклады (раздзел «Пятынае майстэрства Глебкі», «Мастацкія сродкі, пейзаж і мова ў рамане «Будучына»»). Нядарэна напісаны раздзел аб мастацкіх сродках у паэме А. Куляшова «Сцяг брыгады». Але чамусьці гэты раздзел не вылучаны і падаецца пах агульным загалоўкам «Адмоўныя вобразы» (стар. 288—296).

Сур'ёзна напрок трэба кінуць аўтарскаму калектыўу і асабіста Н. Перкіну — аўтару артыкула аб развіцці беларускай савецкай літаратуры. У падручніку нічога не гаворыцца аб сумесных літаратурных галінах беларускага мастацтва (тэатр, музыка, выяўленчае мастацтва, кіно).

Змяшчэнне побач з добрымі артыкуламі сыхрых і недапрацаваных, былітаніна ў фактычным матэрыяле, недахопы стылістычнага парадку — усё гэта зніжае вартасць новага падручніка. **С. АЛЕКСАНДРОВІЧ.**

Не на аднолькавым узроўні

(Ліст настаўніка)

Выданне падручніка «Беларуская савецкая літаратура» — гэта істотная дапамога вучню і выкладчыку беларускай літаратуры, гэта значны ўклад у беларускую літаратуразнаўства. Падручнік з'яўляецца першай спробай аб'ягуліць шматлікія звесткі і даць сістэматычны агляд шляхоў фармавання і развіцця беларускай літаратуры пасля Кастрычніка.

Дачучы ўвогуле станоўчую ацэнку падручніку, ніяк неглы абмінуць істотныя недахопы і недакладнасці, якіх, бесспрэчна, можна было-б унікаць аўтарскаму калектыўу.

Не ўсе аўтары памяталі, каму прызначана кніга, таму многія артыкулы напісаны без уліку спецыфікі выкладання літаратуры ў сярэдняй школе. Апраца ўважана ў вочы, што падручнік напісаны не роўна, не на аднолькавым ідэяна-тэарэтычным узроўні, што побач са станоўчымі і грунтоўнымі артыкуламі ёсць павярхоўныя і вельмі спрошчаныя.

Пры параўнанні новага падручніка з падручнікам для VIII класа заўважана адна акалічнасць: у кнізе на дарававольна-літаратурнае было імкненне сказаць як найбольш, часам пра мору многа называлася фактаў, падзей і дат; у новай-жа кнізе назіраецца тэндэнцыя спрошчання і даць павярхоўную ацэнку праграмным твораў, абмінуць ці замаўчаць некаторыя новыя творы. Творчасць пісьменнікаў дарававольнага часу: Дуліна-Марцінкевіча, Вагужэвіча, Цёткі і Багдановіча пададзена

больш падрабязна, чым, сёжам, творчасць Купалы, Крапівы і інш. Зрабіць-жа трэба было якраз паадварот.

Возьмем раздзел пра творчасць Янкі Купалы ў гады савецкай улады і прыяду Айчынай вайны (аўтар артыкула Я. Шарокоўскі). Аўтар артыкула вельмі многаслоўна на агульны разважання, але там, дзе справа датычыцца канкрэтнага матэрыялу і крытычнага разгляду праграмных твораў, падаецца толькі спрошчаны пераказ зместу і безглы характарыстыка вобразаў. Ярыкім прыкладам гэтага можа быць раздзел пра паэму «Над ракой Арасай». На двух старонках падаецца пераказ зместу паэмы, столькі-ж займае і скупая характарыстыка вобразаў, кампазіцыі і мовы паэмы. Няўжо вучань IX класа не змог-бы сам разабрацца ў змесце!?

Гэтак сама пабудаваны раздзел «Вершы перыяду Вялікай Айчынай вайны», дзе няма ні слова аб публіцыстычных творах Я. Купалы і аб плённай грамадскай дзейнасці паэта ў гады вайны.

Ніякай крытыкі не вытрымавае вельмі скупы і лаканічны заключны раздзел аб творчасці Янкі Купалы. Замест канкрэтных аб'ягуліўшчых аб дарававольнай творчасці паэта аўтар артыкула піша: «Ужо ў дарававольныя часы для творчага метаду было характарнае імкненне зарынуць у «будучынасць тайную» (стар.